၁၉၄၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၁၁) ရက်နေ့ ကရင် အမျိုးသားလူထုဆန္ဒပြပွဲ

၁၉၄၈ ခုနှစ် မတ်လ (၂၇) ရက်နေ့ ဗကပ (ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ) တောခိုသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၁၃) ရက်နေ့ ဦးနု မူ (၁၅) ချက်အပေါ် ဖဆပလ နှင့် ပြည်သူ့ရဲဘော် (P.C.P) သဘောထားကွဲလွဲပြီး (P.C.P) ပြည်သူ့ရဲဘော်အဖွဲ့ တောခိုသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ တွင်သရက်မြို့ရှိ ဗမာ့တပ်မတော်တပ်ရင်း (၁) နှင့်မင်္ဂလာဒုံရှိတပ်ရင်း (၃) တောခိုသည်။ ကရင်လက်နက်ကိုင်များ ဖဆပလ အစိုးရကိုကယ်၍ ကူညီစောင့်ရှောက်ရသည်။ ကျွန်းကလေး တံတား၊ ထောက်ကြံ့၊ လှည်းကူး၊ တွံ့တေး၊ ရန်ကုန်တစ် လျှောက်တွင် KNDO များတပ်ချ ထားသည်။ ရန်သူ သတင်းစာများ လူမျိုးရေးလှုံ့ ဆော်သည်။ ကားဆိပ်အားလုံးတွင်လည်း ရန်ပုံငွေအတင်းတောင်းသည်။

လဲပီးတပ်ရင်း (၅၇)၊ ၁၉၄၈ ခုနှစ် တွင်အရံ ဖွဲ့စည်းရန်၊ ကရင်ကျေးရွာများကို စတင်ရန်စ၊ လက်နက် စသိမ်းသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၃၁) ရက်၊ စက်တင်ဘာလ (၁) ရက်၊ နေ့များတွင် ကရင်များက မော်လမြိုင်၊ သထုံ၊ ရွှေကျင်၊ ကျောက်ကြီးမြို့များကိုသိမ်း၊ ရန်သူမှ ပြန်လည် စေ့စပ်ညှိနှိုင်း၍ ကရင်များပြန်ပေးသည်။

ကရင်လက်နက်ကိုင် များကို လက်နက်သိမ်းသည်။ ကရင်ခေါင်းဆောင်များကို ဖမ်းဆီးထောင်ချသည်။ ကရင်ရွာများကို စတင်တိုက်ခိုက်ပြီး အချက်အခြာ နေရာအချို့၌ ကားပေါ်တွင် ပါလာသော ကရင်များကို ဆင်းခိုင်းပြီး အစဖျောက်သည်။

၁၉၄၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၂၇) ရက်တွင် ကရင်များ တောင်ငူကိုသိမ်းသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၂၈) ရက်နေ့တွင် ပုသိမ်ကို သိမ်းရန်တိုက်သည်။ ညီ

ညွတ်မှုမရှိသဖြင့် နောက်ပြန်ဆုတ်ရသည်။

၁၉၄၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၂၈) ရက်နေ့ည ဖဆပလ တပ်များ ရန်ကုန်အလုံ၊ စမ်းချောင်းရှိ ကရင်ရပ်ကွက်ကို ပိုင်းဝန်းတိုက်ခိုက်၍ အိမ်အချို့မီးရှို့သည်၊ ကရင်အမျိုးသမီးအချို့ကို မုဒိမ်းကျင့်၍ ပစ္စည်းများ လုယူသည်။

၁၉၄၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၃၀) ရက်နေ့ (KNDO) ကို ရန်သူမှ မတရားအသင်းကြေငြာသည်။

၁၉၄၉ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်နေ့ အင်းစိန် KNDO ဌာနချုပ်ကိုဝိုင်း၍တိုက်ခိုက်သည်။ တပြည်လုံးရှိကရင်များ ပြန်လည် ခုခံတိုက်ခိုက်ရာ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး စတင်ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ မတိုက်လျှင်သေမည်ဖြစ်၍ မသေအောင်ပြန်တိုက်ရသည်။ ကြီးမားသည့် အောင်ပွဲများကို ပထမ လအနည်းငယ်အတွင်း ဆွတ်ခူးရရှိသည်။

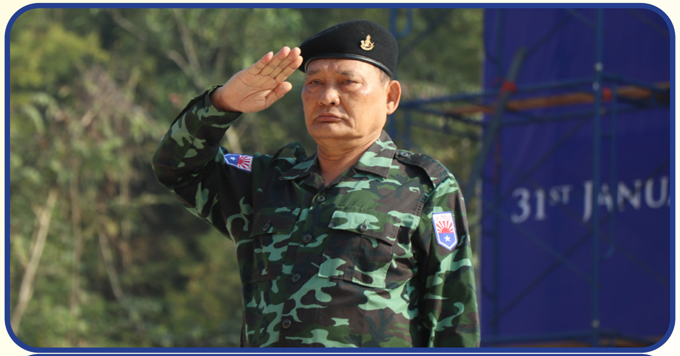

ကရင်တော်လှန်ရေးနေ့ ဇန်နဝါရီလ (၃၁) ရက်နေ့

ကရင်အမျိုးသားသည် လူမျိုးတစ်မျိုး၏ အင်္ဂါရပ် နှင့် ပြည့်စုံပြီး ယခုအခေါ် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပထမဦးဆုံးဝင်ရောက်လာသော လူမျိုးတစ်မျိုး ဖြစ်ကြသည်။ ဗမာများထက် နှစ်ပေါင်းနှစ်ရာကျော် စော၍ဝင်လာသည်။ သို့သော် မွန်၊ ဗမာ ပဒေသရာဇ်၊ ဗမာ လူမျိုးကြီးများ၏ ကျူးကျော်တိုက်ခိုက် ဖိနှိပ်မှုများကြောင့် တိုင်းပြည်ဆုံးရှုံးရသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မဖြစ်ပွားမီ ကရင်ပြည်အတွက် တိုက်ပွဲ ဝင်သူ များမှာ -

(၁) Mr. SMEATON ၏စာအုပ် The Royal karen of Burma အင်္ဂလိပ်များ ကရင်အမျိုးသားများကို သီးခြား ကရင်ပြည်ထူထောင်ပေးရန်။

(၂) ၁၉၂၃-၂၅ ဒေါက်တာ ဒါမေဖိုးမင်း မှ ဆင်ဖြူတော်နှင့်အတူ ဗြိတိန်နှင့်အမေရိကန်သို့ လှည့်လည်၍ ကရင်များ ကရင်ပြည်ရရှိသင့်ကြောင်း တောင်းသည်။

(၃) ၁၉၂၈ ဆာစံစီဖိုး၏ စာအုပ် (Burma of The Karen) တနင်္သာရီတိုင်းကို ကရင်ပြည်အဖြစ် အင်္ဂလိပ်က သတ်မှတ်ပေးရန် တင်ပြသည်။

(၄) ၁၉၅၄ ခုနှစ် အိန္ဒိယပြည်ရောက် ကရင်တပ်မှူး (၄၀) သည်အိန္ဒိယပြည်တွင်ရှိစဉ် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးစအချိန်၌ အင်္ဂလိပ်များထံ ကရင်အမျိုးသားများ အတွက် ကရင်ပြည်ပေးရန် တင်ပြတောင်းဆိုသည်။ အင်္ဂလိပ်များ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ဝင်သည့်အချိန်မှစ၍ (စစ်ကြီးမပြီးသေး) ကရင်ခေါင်းဆောင်များသည် ကရင်ပြည်အတွက် ဆက်လက်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့လေသည်။

ပထမဆုံး အစည်းအဝေး-

ရန်ကုန် ၁၉၅၄ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၂၈) ရက်နေ့မှ ဇူလိုင်လ (၅) ရက်နေ့တွင် ဂျပန်ခေတ်မှဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် (K.C.O) ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ယခုကဲ့သို့ကရင်ပြည် အတွက် ပြင်းပြသော ဆန္ဒများကို ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် ကာလအလွန် ခါးသီးနားကျည်းဖွယ် ခံစားချက်များနှင့် အတ္တလန်တိတ်စာချုပ်အရ လူမျိုးတိုင်း ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိရေး မူတရပ်။

ဒုတိယ အစည်းအဝေး-

၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၄ ရက်၊ ကရင်ပြည်ရသည်အထိ စည်းစည်းလုံးလုံးတိုက်ပွဲဝင်ကြရန်၊ အင်္ဂလိပ်အစိုးရထံ ကရင်ပြည်တောင်းရန်၊ အင်္ဂလိပ်ထံသို့ ကရင်မိတ်ဆက်အဖွဲ့ လွှတ်ရန်ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ KYO ခေါ် ကရင်လူငယ် အဖွဲ့ကို (KCO) မှ ဖွဲ့စည်းသည်။ (မန်းဘခိုင်၊ မန်းဝင်းမောင်၊ ကျော်စိန်) တို့ခေါင်းဆောင်သည်။

တတိယ အစည်းအဝေး-

၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဖေဖေါ်ဝါရီလ (၃) ရက်မှ (၅) ရက် နေ့အထိ ရှိသမျှသောကရင်အမျိုးသားများ အဖွဲ့အစည်းအားလုံးခေါ်ပြီး ကရင်အမျိုးသားရေးလှုပ်ရှား

မှုတွင်တစုတစည်းတည်း တိုက်ပွဲဝင်နိုင်ရန်အဖွဲ့အစည်းအားလုံး စုစည်းဖို့ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် KNU ကိုဖွဲ့စည်းပြီး KNU ခေါင်းဆောင်များကိုရွေးကောက်သည်။ (စောစံဖိုးသင်၊ ဦးလှဖေ၊ ဆရာသာထို၊ မန်းဂျိမ်းစ်၊ မန်းဘခင်၊ စောဘဦးကြီး၊ စောသာဒင် တို့ဖြစ်ကြသည်။)

အောင်ဆန်း-အက်တလီစာချုပ်ကို လက်မခံဘဲ ဗြိတိသျှအစိုးရထံ ကရင်အမျိုးသားများ၏ လိုလားချက်များကိုပို့သည်။ အင်္ဂလိပ်အစိုးရက မတ်လ (၃၁) ရက်နေ့ နောက်ဆုံးသဘောထား ပြန်ပေးရန်၊ သဘောထားပြန်မပေးက လက်မခံနိုင်က တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲကို သပိတ်မှောက်မည်။ ကရင်ပြည်မှုအရလက်ခံရန်၊ ဤသဘောထားများ လက်ခံမနိုင်က စောဘဦးကြီး ရာထူးမှနုတ်ထွက်မည်ဖြစ်ပြီး၊ အင်္ဂလိပ်အစိုးရထံမှကျေနပ်သော ပြန်ကြားချက်မရ၍ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကို ကရင်တစ် မျိုးသားလုံး အောင်မြင်စွာ သပိတ်မှောက်သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလ ၄ ရက်နေ့ KNU အလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီ အစည်းအဝေးခေါ်သည်။ အစည်းအဝေးတွင် မန်းဘခိုင်၊ မန်းဝင်းမောင်၊ စောကျော်စိန်၊ စောအောင်ဘ စသည့် KYO ခေါင်းဆောင်များထွက်သွားသည်။ စောစံဖိုးသင်လည်း လိုက်ပါသွားသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် KNU ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသည်။ စောဘဦးကြီး၊ မန်းစောဘု၊ ဆရာသာထို၊ မန်းဂျိမ်းစ်၊ မန်းဘခင်၊ စောသာဒင်၊ စောဟံသာ၊ စကောမောလေး၊ စောအောင်ဝင်း၊ စောစိုင်းခေ၊ ဦးဖံ၊ စောဘဲလေး၊ မန်းဘဖံ၊ မစ္စလူနီ တို့ပါဝင်သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၁၆) ရက်နေ့တွင် KNDO ကိုဖွဲ့စည်းသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ (၁၀) ရက်နေ့ မော်လမြိုင် ကွန်ကရက်တွင် ကိုယ်စားလှယ် (၇၀၀) ကျော်တက်သည်။ မွန်ခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်သည်။ မြန်မာပြည်လွှတ်တော်တွင် ကရင်အမတ် အစစ်အမှန်မပါသဖြင့် လွှတ်တော်မှ ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေများကို ကရင်များ လက်မခံ၊ ကရင်ပြည်အရေးကို ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂသို့တင်ပြရန်၊ ကရင်ပြည်နယ် အကျယ် အဝန်းကို သတ်မှတ်သည်။

ကရင်ပြည်နယ်သည်တနင်္သာရီတိုင်းတစ်တိုင်းလုံး၊ ဧရာဝတီတစ်တိုင်းလုံး၊ အင်းစိန်နှင့် ဟံသာဝတီခရိုင်၊ ညောင်လေးပင် ဆပ်ဒီဗီဇုံ (နောက်တွင်ပျဉ်းမနားတောင်တန်းဒေသ ပါဝင်သည်။)

ကရင်နှင့်မွန်ခေါင်းဆောင်များစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ကရင်ပြည်၊ မွန်ပြည်အတွက် လက်တွဲတိုက်ပွဲဝင်ကြရန်၊ ၁၉၄၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၄) ရက်နေ့ မြန်မာပြည်လွတ်လပ်ရေးနေ့ကို ကရင်ပြည်မှ လက်မခံ၍ ကရင် လွတ်လပ်ရေးနေ့ကို ဇန်နဝါရီလ (၅) ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသည်။

ဘၣ်ရၤလီၤဝဲ ကညီကီၢ်အတၢ်သဘျ့န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၈ နံၣ် လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ ၁၁ သီန့ၣ် ကညီဒီတကလုာ်ဟ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဘၣ်သးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၈ နံၣ် လါမးရှး ၂၀ သီန့ၣ် ကီၢ်ပယီၤခိၣ်မှူနံးပၣ်တံၣ် ထီဒါကဒါက့ၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၈ နံၣ် လါယူၤ ၁၃ သီန့ၣ် အူနူး ပၣ်လီၤဝဲအ တၢ်ပာ်သး (မူ) ၅ ထံၣ်အဖီခိၣ် ဖဆပလ ဒီး P.C.P (ပြည်သူ့ရဲဘော်) တဖၣ် တၢ်ထံၣ်တလီၤပ လိာ်အဃိ P.C.P (ပြည်သူ့ရဲဘော်) ထုးကစီၤကွံာ်အသးဒီး ပၢၢ်ဆၢထီဒါက့ၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၈ နံၣ် လါအီကူးအတိၢ်ပူၤန့ၣ် ကီၢ်ပယီၤသုးမုၢ်ဒိၣ် သုးရှ့ၣ် ၁ ဒီး သုးရှ့ၣ် ၃ ပၢၢ်ဆၢထီဒါက့ၤတၢ် န့ၣ်လီၤ. ကညီဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ် ဘၣ်ဒီသဒၢဝဲ ဖဆပလ ပဒိၣ် န့ၣ်လီၤ. ကို့လ့တီၤ၊ ထိၣ်ကျွး၊ လဲကူ၊ တီၤတ့ ဒီး ဝ့ၢ်တကူၣ်တၢ်လီၢ်တဖၣ် ကညီဂၢၤသးကရၢ ဟ်လီၤဝဲအသုးန့ၣ်လီၤ. ဒုၣ်ဒါတၢ်ကစိၣ်သန့တဖၣ် ရၤလီၤလံာ်တၢ်ကစိၣ် ဒီး ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကလုာ်တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်န့ၣ်လီၤ. သိလ့ၣ်သန့ ကိးတီၤဒဲး တၢ်ဃ့နုၢ်ဆူၣ်ဝဲစ့လၢစ့ပာ်ကီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၈ နံၣ် အတိၢ်ပူၤန့ၣ် လဲဘံသုးရှ့ၣ် ၅၀ ကရၢကရိ ထီၣ်ဝဲ ဂံၢ်ဘါပတြီာ်ဒီးစးထီၣ်ဃုအ့ၣ်လိာ်ကညီဒူသဝီတဖၣ် ဒီး ဟံးကွံာ်ကညီတၢ်စုကဝဲၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၈ နံၣ် လါအီကူး ၃၁ သီ တုၤ လါစဲးပထ့ဘၢၣ် ၁ သီအတိၢ်ပူၤန့ၣ် ကညီဖိတဖၣ် ထီၣ်မၤန့ၢ်ဝဲ ဝ့ၢ်မိၣ်လမဲ့ၣ်၊ သထူၣ်၊ ရှ့ၣ်ကျွၣ်၊ လၢၢ်ဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိတၢ်ကျဲၤဘၣ်လိာ်က့ၤအဃိ ကညီဖိတဖၣ် က့ၤဟ့ၣ်က့ၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီဖိၣ်စုကဝဲၤ ဒီး ကညီသုးမုၢ်သံၣ်ဘိတဖၣ်တၢ်စးထီၣ် ဖိၣ်အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီခိၣ်နၢ်တဖၣ် တၢ်ဖိၣ်ထၢနုာ်အီၤလၢ ဃိၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်စးထီၣ် ထီၣ်ဒုးကညီဒူသဝီ၊ တၢ်လီၢ်လၢ အရှ့ဒိၣ်တဖၣ်၊ ကညီဖိလၢအဒိးသိလ့ၣ်တဖၣ် တၢ်မၢအဝဲသ့ၣ် စံၣ်လီၤကွံာ် ဒီး တၢ်မၤလီၤဘံၣ်လီၤဘၢအီၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၉ နံၣ် လါယနူၤအါရံၤ ၂၇ သီအနံၤန့ၣ် ကညီဖိတဖၣ် ထီၣ်ဒုးမၤန့ၢ်ကွံာ်ဝဲ ဝ့ၢ်တီအူန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၄၉ နံၣ်လါယနူၤအါရံၤ ၂၈ သီအနံၤန့ၣ် မၤန့ၢ်ကဒီးဝဲ ဝ့ၢ်ပသံၣ် န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိတၢ်ဃူတၢ်ဖိးတအိၣ်ဘၣ်အဃိ ဘၣ်ဂုၤက့ၤလီၢ်ခံန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၉ နံၣ် လါယနူၤအါရံၤ ၂၈ သီအနံၤန့ၣ် ဖဆပလ အသုးတဖၣ် ကဝီၤဝဲ ဝ့ၢ်တကူၣ် အလိၣ်စါခ္ီ ကညီကဝီၤဒ့ဒီး ထီၣ်ဒုးဝဲ ဒုၣ်အူကွံာ်ဝဲဟံၣ်တနီၤ, မၤတရီတပါဝဲ ကညီပိာ်မုၣ်ပိာ်မၢၤတနီၤ ဒီး ဂုာ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဝဲ တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၉ နံၣ် လါယနူၤအါရံၤ ၃၀ သီအနံၤန့ၣ် ဒုၣ်ဒါဘိး ဘၣ်ရၤလီၤဝဲ KNDO လၢအမ့ၢ် ကရၢလၢတဖိးသဲစးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၉ နံၣ် လါယနူၤအါရံၤ ၃၁ သီအနံၤန့ၣ် ဒုၣ်ဒါတဖၣ် ကဝီၤဃာ်ဝဲ KNDO ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ဖဲ အ့စ့ၣ် ဒီး ထီၣ်ဒုးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီလၢထံကီၢ်ဒီဘ့ၣ် ထီဒါပၢၢ်ဆၢက့ၤဒုၣ်ဒါအဃိ စုကဝဲၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢ စးထီၣ်အသးန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်တဒုးဆၢဘၣ်န့ၣ် တၢ်ကဒုးမၤသံကွံာ်ပှၤအဃိ ဒ်သိးပသုတသံတဂ့ၤအဂီၢ် ပဘၣ်ဒုးဆၢက့ၤအီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ပၢၢ်ဆၢစးထီၣ်စ့ၤလါအတိၢ်ပူၤ တၢ်မၤနၢၤအိၣ်ဝဲ ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လီၤ.

ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢမုၢ်နံၤ

Karen Revolution Day

လါယနူၤအါရံၤ (၃၁) သီ

ကညီတကလုာ်အံၤ မ့ၢ်ကလုာ်တကလုာ် လၢအအိၣ်လၢ ပှဲၤဒီး ပှၤကလုာ်အက့ၢ်အဂီၤ ဒ်ပှၤတကလုာ် အသိးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲကလုာ်တကလုာ်လၢ အဟဲနုာ်လီၤအိၣ်ဆိးဖဲ ကီၢ်ပယီၤပူၤ အဆိကတၢၢ်တဖု ဒီး ဟဲနုာ်လီၤဝဲ ဆိန့ၢ်ဒံး ပယီၤ ကလုာ် လၢအနံၣ် ၂၀၀ ဃၣ်ဃၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ခီဖျိလၢ တလၢၤ၊ ပယီၤ စီၤပၤတဖၣ် ဒီး ပယီၤကလုာ်ဒိၣ်တဖၣ် အတၢ်ထိၣ်ဒုး၊ ဆီၣ်တံၢ်မၤနၢၤအဃိ ကညီကလုာ်အထံအကီၢ် လီၤမၢ်ကွံာ်ဝဲ န့ၣ်လီၤ.

တချုးဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးဖးဒိၣ် ခံဘျီတဘျီဘၣ်န့ၣ် ပှၤလၢ အဒုးနၢ်တၢ်လၢ ကညီကီၢ်အဂီၢ်တဖၣ်

(၁) Mr SMEATON လံာ်တဘ့ၣ်လၢအမ့ၢ် The Royal Karen Of Burma အပူၤ ဃ့ထီၣ်ဝဲလၢ အဲကလံးတဖၣ် ကဒုးအိၣ်ထီၣ် ကညီကီၢ်လီၤဆီ

(၂) ၁၉၂၃–၂၅ နံၣ်အတိၢ်ပူၤ ဒီးကထၢၣ် တၢၣ်မ့ၣ်ဖိမ့ ကိး ထီၣ်ဝဲ ကဆီဝါဒီးလဲၤဝဲဆူ ကီၢ်အမဲရကၤ ဒီး အဲကလံး ကီၢ်တဖၣ် အဆၢကတိၢ် ဃ့ထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ကညီကလုာ်န့ၣ်

ကြၢးအိၣ်ဒီး အထံအကိၢ်အဂ့ၢ်.

(၃)၁၉၂၈ နံၣ် ဒီးကထၢၣ် စၢၣ်စှၣ်စံၣ်ဖိ အလံာ်တဘ့ၣ် လၢအမ့ၢ် (Burma of the Karen) ပူၤဟ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ကဟ်ပနီၣ်နၢ် တနီသရံၣ်ကိၢ်ခီ ဒ်အမ့ၢ်ကညီကိၢ်အဂီၢ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်ဆူ အဲကလံး အအိၣ်အဂ့ၢ်

(၄) ၁၉၅၄ နံၣ် ကညီသုးခိၣ်သုးနၢ် (၄၀) ဂၤ ဖဲအအိၣ်လၢ (India) ကိၢ်အဆၢကတိၢ် ဃ့ထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ အဲကလံး ကဟ့ၣ်ကညီကိၢ် ဖဲ ဟိၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးဖးဒိၣ် ၂ ဘျီတဘျီဝံၤအလိၢ်ခံန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဲကလံးတဖၣ် ဟဲက့ၤနုာ်လီၤကဒါက့ၤဆူ ကိၢ်ပယီၤပူၤ ခံဘျီတဘျီအဆၢကတိၢ် (တချုးတၢ်ဒုးဖးဒိၣ်ဝံၤ) ကညီခိၣ်နၢ်တဖၣ် စးထီၣ်ဟူးဂဲၤ ဒုးတၢ်လၢတၢ်ကမၤန့ၢ်ကညီကိၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်(၁)တဘျီ

ဖဲ ၁၉၅၄ နံၣ် လါယူၤ (၂၈) သီ တုၤလါယူၤလံ (၅) သီအနံၤန့ၣ် တၢ်မၤဝဲတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖဲ ဝ့ၢ်တကူၣ် ဒီး တၢ်ကရၢကရိသူၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤ (K.C.O) လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တ့ၢ် အီၤလၢယပၣ်အစိၤအခါန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢတၢ်ဒုးဖးဒိၣ်ခံ ဘျီတဘျီအပူၤ ကညီဖိတဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်တၢ် နးနးကျံၤကျံၤဒီး အဲးတလဲထ့း လံာ်ဃံးဃာ်အပူၤ တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လၢ ကလုာ်ကီးကလုာ်ဒဲး ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၢလီၤသးခွဲးယာ် အဃိ ကညီဖိတဖၣ် ဖဲန့ၣ်အဆၢကတိၢ်အသူၣ်ဆူၣ် သးဂဲၤဒိၣ်မးလၢ ကဒိးန့ၢ်ဘၣ် ကညီကိၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဖှိၣ် (၂) ဘျီတဘျီ

၁၉၄၆ နံၣ် လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ (၄) သီအနံၤန့ၣ် တၢ်ဆၢတဲာ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ကဟ်ဖှိၣ်ထီၣ်သး ဒီး ဂဲၤလိာ်သကိး အီၤ ဃူဃူဖိးဖိးတုၤကညီကိၢ်နၢ်တစု, တၢ်ကဃ့နၢ်ကညီကိၢ်လၢ အဲကလံးအအိၣ်, ဒီးတၢ်ကဆှၢဃီၤကညီကလုာ်ခၢၣ်စးတဖုဆူ အဲကလံးအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. K.C.O ကရၢကရိဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ ကညီသးစၢ်ကရၢ KYO န့ၣ်လီၤ. ဒီးကညီသးစၢ်ကရၢ ပှၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ မါဘးဇၠ်၊ မါဝ့မီၣ်၊ ကျိၣ်စ့ၣ်) သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဖှိၣ် (၃) ဘျီတဘျီ

ဒ်သိး ကညီဒီတကလုာ် အတၢ်ဂဲၤလိာ်န့ၣ် ကညီတၢ်ကရၢကရိကိးဖုဒဲး ကဟ်ဖှိၣ်မၤသကိးတၢ် ဃူဃူဖိးဖိးအဂီၢ် ဖဲ ၁၉၄၇ နံၣ် လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ ၃ သီ တုၤ ၅ သီအနံၤန့ၣ် တၢ်ကိးဖှိၣ်ဝဲ ကညီတၢ်ကရၢကရိခဲလၢာ်ဒီး ဖဲန့ၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ လၢအပၣ်ဃုာ်ဒီး ကညီတၢ်ကရၢကရိကိးဖုဒဲးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် ဒီး တၢ်ဃုထၢထီၣ်ဝဲ ခိၣ်နၢ်လၢကတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်န့ၣ်လီၤ. ခိၣ်နၢ်လၢတၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ စီၤစၢၣ်ဖိသ့ၣ်၊ အူလးဖ့ၣ်၊ သရၣ်သၣ်ထိၣ်၊ မါကွ့မ်၊ မါဘးခ့ၣ်၊ စီၤဘးအူကွံ့ ဒီး စီၤသၣ်ဒ့ၣ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီကလုာ်တဖၣ် တတူၢ်လိာ်ဝဲ အိၣ်ဆါ–အဲးကလံၤ လံာ်ဃံးဃာ်ဘၣ်ဒီး ကညီကလုာ်အတၢ်မိၣ်နၢ်သးလီန့ၣ်တၢ်ဆှၢဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲဆူ အဲကလံးပဒိၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီတၢ်ဃ့ထီၣ်အံၤ တၢ်ကစံးဆၢအီၤတချုးလၢ လါမးရှး ၃၁ သီအနံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်တဟ့ၣ်တၢ်စံးဆၢဘၣ်ဒီးတၢ်မ့ၢ် တတူၢ်လိာ်အီၤဘၣ်သၢပျၢၤန့ၣ် တၢ်ကထီဒါဝဲဘျိၣ်ဒိၣ်တၢ်ဃုထၢအမူး လၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤမၤအီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဘၣ်တူၢ်လိာ်လၢ တၢ်ကဟ့ၣ်ကညီကိၢ်၊ တၢ်မ့ၢ်တတူၢ်လိာ်အီၤဘၣ်သၢပျၢၤန့ၣ် စီၤဘးအူကွံ့ ကဟးထီၣ်ကွံာ်လၢ အလီၢ်အလၤန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢ အဲးကလံးပဒိၣ်တဖၣ် တဟ့ၣ်ကညီကလုာ်တၢ် စံးဆၢလၢအလီၤသးမံဘၣ်အဃိ ကညီကလုာ်တဖၣ် ထီဒါဝဲ ထံကိၢ်ပဒိၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်တၢ်ဃုထၢအမူးလၢတၢ်ကမၤအီၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၇ နံၣ် လါအ့ဖြၣ် (၄) သီအနံၤန့ၣ် တၢ်ကိးဝဲ KNU ပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ် တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၇ နံၣ် လါအ့ဖြၣ် (၄) သီနံၤန့ၣ် KNU ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ ပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်တဖၣ် ကိးတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ပူၤ မါဘးခဲၣ်၊ မါဝ့မီၣ်၊ စီၤကျိၣ်စ့ၣ်၊ စီၤအိၣ်ဘ လၢအမ့ၢ် KYO ခိၣ်နၢ်တဖၣ် ဟးထီၣ်ကွံာ်လၢ တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. စီၤစၢၣ်ဖိသ့ၣ် စ့ၢ်ကီး ပိာ်ထီၣ်အဝဲ သ့ၣ်အခံန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၇ နံၣ် လါအ့ဖြၣ် ၁၀ သီအနံၤန့ၣ် တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤ KNU န့ၣ်လီၤ. ခိၣ်နၢ်လၢတၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ စီၤဘးအူကွံ့၊ မါစီဘူး၊ သရၣ်သၣ်ထိၣ်၊ မါကွ့မ်၊ မါဘးခ့ၣ်၊ စီၤသၣ်ဒ့ၣ်၊ စီၤဟၣ်သၣ်၊ စကီၤမီလ့၊ စီၤအိၣ်ဝ့၊ စီၤစဲခ့ၣ်၊ အူဖံ၊ စီၤဘဲလ့၊ မါဘးဇၠ်၊ မံးစံးစ်လူၣ်နံၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၇ နံၣ် လါယူလံၤ (၁၆) သီန့ၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ ကညီဒီကလုာ်ဂၢၤသးကရၢ KNDO န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၄၇ နံၣ် လါအီးကထိဘၢၣ် ၁၀ သီအနံၤန့ၣ် တၢ်မၤဝဲတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ် ခီကရဲး ဖဲ ဝ့ၢ်မီၣ်လမ့ၣ် န့ၣ်လီၤ. ခိၣ်နၢ်ဟဲထီၣ်ဝဲအဂၤ ၇၀၀ ဘျဲၣ် ဒီး ဖဲန့ၣ် တလၢၤခိၣ်နၢ်တဖၣ် ဟဲထီၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ကိၢ်ပယီၤဘျိၣ်ဒိၣ်အပူၤ ကညီဘျိၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စး နီၢ်နီၢ် တဖၣ် တပၣ်ဃုာ်ဘၣ်အဃိ တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျၢလၢ ဘျိၣ်ဒိၣ်ဟ်လီၤဝဲန့ၣ် ကညီကလုာ်တူၢ်လိာ်ဝဲတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီထံကိၢ်အဂ့ၢ်န့ၣ် တၢ်ကဟ်ဖျါထီၣ်အီၤဆူ ဘီမုၢ်စၢဖှိၣ်ကရၢန့ၣ်လီၤ. ဒီး တၢ်ဟ်ပနီၣ်ဝဲ ကညီကိၢ်စဲၣ်အလဲၢ်အထီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ်ပနီၣ်ကညီကိၢ်စဲၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တနီသရံၣ်ကိၢ်ခီဒီဘ့ၣ်၊ အ့ၣ်ရၣ်ဝ့ဒံၣ်ကိၢ်ခီဒီဘ့ၣ်၊ အ့စ့ၣ်ဒီးဟၣ်သၣ်ဝ့ဒံၣ်ကိၢ်ရှၣ်၊ ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ် ဟိၣ်ကဝီၤ (လၢခံ ပှ့မနါကစၢၢ်တူၢ်) ပါဃာ်ဝဲ ဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီကလုာ် ဒီး တလၢၤကလုာ်န့ၣ် ကဖိၣ်လိာ်စုဒီး ဂဲၤလိာ်သကိးလၢ ကညီကိၢ်၊ တလၢၤကိၢ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၄၈ နံၣ် လါယနူၤအါရံၤ ၄ သီအနံၤန့ၣ် ကိၢ်ပယီၤတၢ်သဘျ့ နၢ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီကလုာ်တဖၣ် တတူၢ်လိာ်ဝဲဘၣ်အဃိ ဖဲ လါ ဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ ၅ သီအနံၤန့ၣ် ကညီကလုာ်ဘိး